Overzicht materiaal voor de jeugdhulpverlening 2026

Een alcohol- en drugbeleid in de jeugdhulpverlening

Het uitwerken van een alcohol- en drugbeleid is een effectieve manier om in een jeugdhulpvoorziening problemen door middelengebruik te voorkomen en er mee aan de slag te gaan. In een alcohol- en drugbeleid leg je vast wat er in jouw voorziening kan en niet kan met betrekking tot middelengebruik, hoe er preventief gewerkt wordt, welke rol jullie opnemen op vlak van begeleiding van jongeren met middelenproblemen en hoe jullie de werking organiseren om de kans op problemen zo klein mogelijk te maken.

Schema: de vier pijlers van een alcohol- en drugbeleid (VAD)

Deze video toont de vier pijlers waaruit zo'n beleid bestaat.

Om aan alcohol- en drugpreventie te doen op een manier die zoveel mogelijk effect heeft, is je aanpak van belang. In dit filmpje ontdek je wat de ingrediënten zijn die een succes maken van preventie in jouw organisatie, werking, stad of gemeente.

VAD ontwikkelde een praktische handleiding voor het uitwerken van een alcohol- en drugbeleid op maat van je voorziening:

- Een drugbeleid in de bijzondere jeugdzorg.

Onderstaande materialen kunnen ingezet worden om binnen het alcohol- en drugbeleid invulling te geven aan de vier pijlers.

Pijler afspraken en regels

- Juridische handvatten voor jeugdhulpverleners over alcohol en andere drugs. Deze brochure geeft een zicht op de regelgeving die in de jeugdhulp van toepassing is wanneer kinderen en jongeren in aanraking komen met alcohol of andere drugs.

Pijler zorg en begeleiding

- Praten over middelengebruik, gamen en gokken. Inspiratiebox voor jeugdhulpverleners. Deze inspiratiebox ondersteunt jeugdhulpverleners die met jongeren willen praten over middelengebruik, gamen en gokken. Deze inspiratiebox is beschikbaar als een interactieve pdf.

- Spaceman Shaun. Cannabis: de effecten, de risico's en de wet. Brochure om te gebruiken in de begeleiding (zowel individueel als in groep) van jongeren die cannabis gebruiken, inclusief gespreksmethodieken waarmee je de inhoud van de brochure op een laangdrempelige en interactieve manier kan bespreken.

- Omgaan met cannabisvapes. Handvatten voor jeugdprofessionals. Info over de effecten en risico's van cannabisvapes, de wetgeving, de do's en don'ts om hier als organisatie mee om te gaan en tips om het gesprek over cannabisvapes aan te gaan met jongeren.

Alle onderstaande methodieken vind je ook in bovenstaande inspiratiebox terug. Hetzij in verkorte vorm of via een verwijzing.

- BAckPAC – In gesprek met jongeren die experimenteren met alcohol en cannabis. Een individuele interventie voor jongeren (12-15 jaar) op maat van vier persoonlijkheidstypes. Bevat animatiefilmpjes en invulboekjes

- Iedereen drinkt, iedereen blowt? Een online tool om de perceptie van middelengebruik door leeftijdgenoten bij te sturen. Dit kan een belangrijke hefboom zijn in een individuele preventieve aanpak (12-18 jaar).

- ✓ SEM-J – individueel Screeningsinstrument Ervaringen met Middelengebruik voor Jongeren. Op een eenvoudige manier de ernst inschatten van het middelengebruik van een jongere (12-18 jaar).

- Game(L)over. Een online tool, voor jongeren die riskant of beginnend problematisch gamen en hun ouders.

- GRIP. Een online tool op druglijn.be voor kinderen van ouders met een afhankelijkheidsprobleem.

- Als je ouder drinkt (-14). Infoboekje voor jongeren (-14 jaar) van ouders met een alcoholprobleem. Met concrete tips, doe-opdrachten en antwoorden op vaak gestelde vragen.

- Als je ouder drinkt (+14). Infoboekje voor jongeren (14-18 jaar) van ouders met een alcoholprobleem. Met concrete tips, doe-opdrachten en antwoorden op vaak gestelde vragen.

- Als je ouder drugs gebruikt. Infoboekje voor jongeren (14-18 jaar) van ouders met een drugprobleem. Met concrete tips, doe-opdrachten en antwoorden op vaak gestelde vragen.

- In de doorverwijsgids staan de contactgegevens van het lokale vroeginterventie- en hulpverleningsaanbod, indien het nodig is om een jongere door te verwijzen naar gespecialiseerde hulp.

Pijler educatie

Naar jongeren

Educatieve pakketten/spelmateriaal

- Verslavingspreventie in de jeugdhulp. Tips voor een doeltreffende aanpak. Deze leidraad vertaalt de belangrijkste principes uit de preventiewetenschap naar de jeugdhulp. Zo kan je op een onderbouwde en effectieve manier aan preventie doen.

- Play – Verantwoord gamen en vrijetijdsbesteding. Een educatief pakket over gamen voor jongeren (12-14 jaar) met een online spelbord en werkblaadjes.

- Friends & fun! Over veilig uitgaan en middelengebruik. Een educatief pakket voor jongeren (15 tot 18+) die risicovol drinken of drugs gebruiken.

- CRUSH – Werken met jongeren rond relaties, alcohol en cannabis. Dit pakket (incl. animatiefilmpjes) leert jongeren (15-18 jaar) verantwoordelijk omgaan met alcohol en cannabis, met respect voor zichzelf en anderen.

- Rock Zero. Een pakket waarmee jongeren (14-16 jaar) spelenderwijs nadenken over hun eigen alcoholgebruik en dat van hun klasgenoten.

- Maat in de Shit voor bijzondere jeugdzorg. Een educatief pakket om met jongeren te werken rond cannabisgebruik. De invalshoek ‘vriendschap en relaties’ maakt de brug naar een bredere aanpak, gericht op het ondersteunen van sociale en persoonlijke normen en vaardigheden.

Online

- Website De Druglijn. Op de website van De Druglijn vind je contactmogelijkheden, productinfo, advies voor gebruikers en hun omgeving, kennistests, zelftests en zelfhulp. Om de website bekend te maken is er informatief promomateriaal.

- Animatiefilmpje 'Begin niet te vroeg'. Sensibiliseringsfilmpje voor jongeren, met de boodschap "-16 geen alcohol, -18 geen sterkedrank".

Folders

- Drink, drank, dronk. Informatiebrochure over alcohol voor jongeren (16-18 jaar).

- Wat je moet weten over alcohol. Brochure over alcohol, op maat van personen die hun informatie in eenvoudige taal willen.

- Wat je moet weten over hasj en wiet. Brochure over cannabis, op maat van personen die hun informatie in eenvoudige taal willen.

- Wat je moet weten over gamen. Brochure over gamen, op maat van personen die hun informatie in eenvoudige taal willen.

- Wat je moet weten over gokken. Brochure over gokken, op maat van personen die hun informatie in eenvoudige taal willen.

- Wat je moet weten over psychoactieve medicatie. Brochure over psychoactieve medicatie, op maat van personen die hun informatie in eenvoudige taal willen.

Affiches

- Affiche Begin niet te vroeg – Pinkje. Sensibiliseer jongeren over de leeftijdsgrenzen voor alcohol en over het verbod om alcohol door te geven aan minderjarigen.

- Affiche Begin niet te vroeg – Hond. Sensibiliseer jongeren over de leeftijdsgrenzen voor alcohol.

- Affiche Begin niet te vroeg – Feestje. Sensibiliseer jongeren over de leeftijdsgrenzen voor alcohol.

Naar ouders

Zie fiche overzicht materiaal ouders.

Naar begeleiders (intermediairs)

Voor **vorming** kan je terecht bij de regionale CGG-preventiewerkers tabak, alcohol en drugs.

VAD biedt heel wat **vormingen, webinars, train-de-trainers** aan voor wie zich wil verdiepen in bepaalde thema's. Check data en locaties van dit aanbod.

Daarnaast kan je ook aan de slag met een reeks **gratis online cursussen en trainings**, die bestaan uit filmpjes en interactieve oefeningen die je zo vanachter je bureau kan volgen. Check het online cursusaanbod.
Er is ook een specifieke **cursus voor jeugdhulpverleners**: Middelengebruik in de jeugdhulp. Signalen opmerken en bespreken

Pijler omgevingsinterventie

- Een drugbeleid in de bijzondere jeugdzorg. – Hoofdstuk 9. In deze handleiding voor het uitwerken van een alcohol- en drugbeleid vind je concrete voorbeelden om invulling te geven aan omgevingsinterventies.
- Inspiratietool omgevingsinterventies - online tool waar je via de zoekfilter op maat van de setting jeugdhulpverlening op zoek kan gaan naar concreet toepasbare omgevingsinterventies.

- De kracht van omgevingsinterventies – document dat meer inzicht geeft in omgevingsgerichte preventie en het belang en de impact van omgevingsinterventies toelicht.

Op zoek naar cijfers?

- Jongeren in de residentiële jeugdhulp: middelengebruik, gokken en gamen in cijfers. Info over het gebruik van alcohol, tabak en vapen en illegale drugs, risicovolle gebruikspatronen en motieven voor gebruik van jongeren in de residentiële jeugdhulp. Het rapport geeft eveneens aanbevelingen om als jeugdhulpverlener aan preventie te doen.

Al dit materiaal is te **bestellen** en/of te downloaden via vad.be/catalogus.

Voor **advies en consult, vorming en coaching bij het uitwerken van een alcohol- en drugbeleid** kan je terecht bij de **regionale CGG-preventiewerkers tabak, alcohol en drugs.**

Voor meer **informatie over de materialen of ondersteuning** kan je terecht bij **Gezondheidsmakers en Gezond in Brussel.**

Op **Preventiemethodieken.be** vind je ondersteunende materialen en methodieken over andere gezondheidsthema's.

Contacteer **De Druglijn** voor **alle vragen over drank, drugs, pillen, gamen en gokken**. Voor **informatie, een eerste advies of voor adressen voor hulp en preventie**. Anoniem, zonder taboe en zonder oordeel. Bel 078 15 10 20 Maandag tot vrijdag, van 10u tot 20u. (niet op feestdagen) Mail of chat op www.druglijn.be Je ontvangt steeds een antwoord op maat.

Colofon:

Contactpersoon: Inge Baeten
Lay-out: VAD
V.U.: H. Peuskens, Vanderlindenstraat 15, 1030 Brussel - ©2026
T 02 423 03 33 | vad@vad.be | www.vad.be
VAD, Vlaams expertisecentrum Alcohol en andere Drugs
Ondernemingsnummer: 0424.327.587.
RPR Brussel